

на. Прѣди войната на 1877 година, български епископи е имало въ Охрида, Велесъ и Скопие; тѣ си имали викарии, и прѣслѣдваніята не сж биле тѣй систематични, както сега. Отъ войната насамъ, Портата всѣка година обѣщава реформи, които искатъ отъ нея. Послѣ вашитѣ статии, тя даже поискала отъ българския екзархатъ кандидатитѣ на вакантнитѣ епархии; но и до сега йоще не е позволено на назначенитѣ епископи да отидатъ въ Македония и нѣма да имъ се позволи, до като не се измѣни положението. Гръцкия патриархъ се противи на това; той намира, че това би било покушение на неговата власть, и тѣзи оплаквания съ неправилно основание се потвърждаватъ съ нѣкои фирмани и се оказватъ съгласни съ каноническитѣ закони на православната църква. Ако би населението да е, наистина, гръцко, то за какво се боитъ? Какво влияние би могълъ да има българския епископъ въ Азиатска Турция или въ Египетъ между мюсюлманскитѣ населения? Защо противъ българския екзархатъ е произнесено обвинение въ ересь? Защо тая ересь не е припозната отъ всички православни църкви? Затова, защото обвинението въ ересь е само *modus vivendi*, при посрѣдството на който гръцкия патриархъ мисли, че може да убие националнитѣ стремления на българитѣ въ България, Тракия и Македония. Съ това той сбърка. Но ересъта се явява срѣдство за чисто политическа война.

Независимо отъ това Македония е завладана отъ чуждестранна пропаганда, при което най опасна въ Македония за българската националностъ е пропагандата на униато-католицитѣ. Появяването на католицитѣ въ Македония не е особено отколѣ. Католическата пропаганда се е породила въ 1870 година, когато българитѣ се отдѣлили отъ православната църква. Тогава, както и сега, македонскитѣ българи, — като не се надѣяли вече да се здобиятъ съ българский екзархъ и за да избѣгнатъ притѣсненията отъ гръцкото духовенство, отдали се подъ покровителството на католицитѣ, които можали искусно да се воспользоватъ отъ своето положение. Католицитѣ биле добрѣ извѣстни за всичко относително расправиитѣ на българитѣ съ гърцитѣ; тѣ биле въ състояние да дадатъ на учителитѣ — българи образование на българский езикъ и богослужение на славянский и при помощта на покровителството, което имъ оказвали европейскитѣ консули въобще и особено австрийския консулъ, — тѣхното появяване въ Турция се извършило въ благоприятна минута и напълно тихо и мирно.